بسم الله الرحمن الرحيم

ހައިކޯޓް / ދެކުނުބުރި
ސ. ހިތަދޫ - މީދޫ
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-S-A/25
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**

* **ނަން:** އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
* **އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:** -
* **ދާއިމީ އެޑްރެސް:** އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
* **މިހާރުގެ އެޑްރެސް:** އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ

- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް:**

* **ނަން:** ޚަދީޖާ ޝާހިދާ
* **އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު:** A016999
* **ދާއިމީ އެޑްރެސް:** ހިރިމާގެ / ސ. މަރަދޫފޭދޫ
* **މިހާރުގެ އެޑްރެސް:** ހިރިމާގެ / ސ. މަރަދޫފޭދޫ

* **ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު:** 29 ޛުލްޤަޢިދާ 1441 / 01 އޮގަސްޓް 2019
* **ނިމުނު ތާރީޚު:** 17 ރަޖަބު 1441 / 12 މާރިޗު 2020

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 92/S5C/2017
- **ނިންމިކޯޓު:** އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ގޯތީގެ ކަންތައް ޖައްސަވާ ނުކުރައްވައިގެން
- **ހުށަހެޅި ތާރީޚު:** 16 އޮކްޓޯބަރު 2017 * **ނިމުނު ތާރީޚު:** 08 މާރިޗު 2018
- **މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:**

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު (ރިޔާސަތު) ފަނޑިޔާރު ޝަރީފް

- ## ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ، އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާ [illegible] ނިންމާފައިވާ ޝަރީޢަތު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ސ. މަރަދޫފޭދޫ / [illegible]، ޚަދީޖާ ޢާރިފު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A016999) އެވެ.

- ## ޝަރީޢަތުން ނިމުނުގޮތް:

01- އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، ސ. މަރަދޫފޭދޫ [illegible] ޚަދީޖާ ޢާރިފުއަށް، އައްޑޫއަތޮޅު [illegible] [illegible] 1984 ވަނަ އަހަރުގައި ސ. މަރަދޫފޭދޫ އިން [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5000 (ފަސްހާސް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 5 ޖެނުއަރީ 2017 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އައްޑޫ ސިޓީ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޚަދީޖާ ޢާރިފުއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އައްޑޫ ސިޓީ، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. މަރަދޫފޭދޫ / [illegible]، ޚަދީޖާ ޢާރިފު [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ،

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސ. މަރަދޫފޭދޫ [illegible] ޚަދީޖާ ޢާރިފުއަށް، އައްޑޫއަތޮޅު [illegible] [illegible] 1984 ވަނަ އަހަރުގައި ސ. މަރަދޫފޭދޫ އިން [illegible]

"ކަރަންޓާ" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޮތް އަޑްޖަސްޓް ކައުންސިލުން ވަކިކޮށް އެގޮތުގެ ޝަރުތުގައި ދެއްކި 5000 (ފަސްހާސް) ރުފިޔާގެ ގޮތުން އެކައުންސިލުން ވަކިކޮށްފައިވާއިރު، ނަމަވެސް 5 ޖަނަވަރީ 2017 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ އަރބަން ޕީ، ބިލްޑިންގ އެންޑް ޕްލޭނިންގ ސެކްރެޓޭރިއޭޓް ޑިޕާޓްމަންޓުން މަރުޙަލާ ދަށުން ފަރާތުގެ އަދާހަމަކުރުމުގެ ތެރޭގައި، އެގޮތުގެ ކަރަންޓު ދޫކުރުމާ ބެހޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ އަރބަން ޕީ، ބިލްޑިންގ އެންޑް ޕްލޭނިންގ ސެކްރެޓޭރިއޭޓް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ މުއާމަލާތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ހަމަޖެހި ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ސަރުކާރުން ދީފައިވާ ނަމަވެސް، މި މުއާމަލާތާ ގުޅިގެން ވަނީ ކަރަންޓު ދޫކުރެވިފައި ނުވާ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އިން ދެއްވާފައިވާ "ކަރަންޓާ" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޮތް އަދާކުރުމަށް ވަކިކޮށް އެގޮތުގެ ޝަރުތުގައި އެއަދަދު ދެއްވާފައިވާ ގޮތް އަޑްޖަސްޓް ކައުންސިލުން ވަކިކޮށްފައިވަނިކޮށް، 5 ޖަނަވަރީ 2017 ދުވަހު އެގޮތް އަދާނުކުރެވި ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ގޮތުން ގޮތެއްގައި އެކަން ހަމަޖެހުމުގެ ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ދެވިފައިވާކަމާއި، އަދި އެގޮތުގެ އިންވަކިކޮށް ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގައި ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ މިސައުކަތުގައިވާ ކަރަންޓުދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ އޮންނަކަމުގެ ހުއްދަ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ އަރބަން ޕީ، ބިލްޑިންގ އެންޑް ޕްލޭނިންގ ސެކްރެޓޭރިއޭޓް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ހުއްދަ އަކަށްވުރެން ރަށުގެ އެއްޗެހި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން އެކަމުގެ ކަރަންޓު ދޫކުރެވިފައިވާ ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ މަރުޙަލާތަކުގައި އޮތް ގޮތަށް، މިގޮތުގެ ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރުމުގެ ގޮތުން އިދާރީ ގޮތުން ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ އެކަމުގެ ވަކި އަދަދަކަށް ހިނގާ ދުވަސްތަކުގެ މުއްދަތު މާޒީގެ ތެރޭގައި ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހިނދު، ތިއަދުން (08 މާރިޗު 2018) ފަހުން 07 ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި ނަމަވެސް ކަރަންޓު އެކަމުގެ އިދާރީ ގޮތުން ދީފައިވާ ގޮތުގެ ކަންތައް ވެއެވެ. ނަމަވެސް ކަރަންޓާ ދޫކުރުމުގެ ގޮތުން 5000 (ފަސްހާސް) ރުފިޔާގެ ގޮތުގެ އިންވަކިކޮށް ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ އެގޮތުގެ ކަރަންޓު ދޫކުރުމުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ އަރބަން ޕީ،

ބޮންޑް، ބިލްޑިންގ އެންޑް [illegible] ސަރވިސަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމީއެވެ." މިފަދައިން ޙުކުމް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

02- އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތިން އައްޑުއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުކުރަމުން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

* [illegible] ނުކުތާއަކީ: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 92/S5C/2017 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 65/S5C/2007 [illegible]

* [illegible] ނުކުތާއަކީ: [illegible] ނަންބަރު 2014/HC-A/48 [illegible] 143 [illegible] (ހ) [illegible]

* [illegible] ނުކުތާއަކީ: [illegible] ނަންބަރު 76/24 [illegible] 6 [illegible]

* [illegible] ނުކުތާއަކީ: [illegible]

4 [illegible] 05 [illegible] 2017 [illegible]

މައްޗަށް ބަލާފައިވާ ލިޔުމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމަކީ ސަރީޙަ އުސޫލާ ޚިލާފަށް

ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

* ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] އެދި [illegible] ހުކުމަކީ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް ނެތި ކުރައްވާފައިވާ

ހުކުމެކެވެ. އެގޮތުން ފަނޑިޔާރުން އަމަލުކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނާ ކަމަށް [illegible]

[illegible] ނިންމުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 76/24 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible]

ރިޢާޔަތްކުރައްވާފައި ނެތި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

* ހަވަނަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] އެދި [illegible] ހުކުމަކީ ޤާނޫނު

ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއް ނެތި

ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03- އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 މައްސަލާ

ނިމުން ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، އެ މައްސަލާ ނިމުނުގޮތުގެ [illegible] [illegible] އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ

ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ހައިކޯޓުގެ ސަރަހައްދުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] މައްސަލަވާތީ، ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔުންތަކުން

ބެލުމަށް އަންނަނިވި ކަރުދާސްތައް ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ބައި، އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017

މައްސަލާގެ ބުނެވިދާ އައްޑޫއަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 65/S5C/2007 މައްސަލާއިން

ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި އެ މައްސަލާގައި ނިންމާފައިވާ

ނިންމުމަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމަކީ، [illegible] ސަރީޙަ އުސޫލާ ޚިލާފަށް

ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުމުގައި ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ އެވެ. މިނުކުތާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅި ދިފާޢުތަކަށް ބަލާއިރު،

އަދުލުއަދާލު ދަރަޖައިގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 65/S5C/2007 ގަޟިއްޔާއިން ބެލުން މިފަދައިން ކުރަންޖެހޭ ދަޢުވާ ސަބަބުން. ސަ.މަޖިލީހުގެ (ކާރިން ސަ.މަޖިލީހުގެ މިނިވަން) އަނބިމީހާ ވާރިތުވެރި ސަ.މަޖިލީހުގެ 1980 ގައި ދޫކުރައްވާފައިވާ 131 ނަންބަރު "ފަތުވާ" އެވެ ކިޔާ ގޮތް[1] ފާހަގަކުރައްވާފައި މިކަމުގައި އަނބިމީހާ ވާރިސުގެ ހިއްސާ ވަކިކޮށް ވާރިސުންނަށް ބަހާނީ ޙައްޤުވެރިން ބަލަހައްޓާ ފަރާތުގެ ބަޔާން ބެހުމަށްފަހު މިރާތުގެ އެއްޗެއް ނިޔަލަށް ބެލެހެއްޓުމަށް ބައްޔިތުވެރިވާ ހާލަތުގައި ދެއްކުން އެއް އަނބިމީހާ ވާރިސް ފަރާތް ހަމަޖެހުން ބަހުން ވަޞިއްޔަތުގައި ހަމަ ވަކިކުރުމުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ބަހާލުމުން ވަކިކުރެވޭނެ ކަމަށް ދީ ވާރިސުންގެ ދެމެދު ހުރި ބައެއް ބަލާއިރު ބަޔާން ކުރެވިފައިވެއެވެ؛

"...އަނބިމީހާ ވާރިސުގެ ކިބައިން ވަކިކުރެވޭތޯ "ފަތުވާ" ގޮތެއް 3 ގޮތަކަށް އެ 3 ގޮތުގެ މިންވަރާއި ކަށަވަރު ގޮތުގެ ހިއްސާގައި އެމީހުންގެ ބަހައިލުމުގެ ވާރިސުން ކިޔަނީ، އަނބިކޮޅު ފަރާތުން އެއް 3 ގޮތަކީ ތަރިކަގެ ބައިގެ ކަނޑައެޅުން ބަހައިލުމުގެ ބަލާފައި، ގޮތުގައި ޝަރީޢަތުގެ ވާރިސާ ދަރިން އެއްބަޔަށް ބަހާލުން އެއްބަޔަށް ބަހައިލުމުން ވާރިސުން ބަހައިލުމުގެ އަނބިކޮޅު އެއް...ތިރީގެ 3 ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ބަރާބަރު ގޮތުގެ ގިނަވެގެން މިހާރު އިތުރުވާ ނަގާނެ މަޢު ހުރިހާ ބަހާލުމުގެ 5000 (ފަސްހާސް) ރުފިޔާގެ ކުޑަހާސް ބަހާ ޖެހޭ ތިރީގެ އަނބިމީހާ އަނބިކޮޅު ހުރި އެއްވެސް ވާރިސުން ގެއްލުން ނުވާނޭ ގޮތުގެ ވަރަށް އަނބިމީހާ ވާރިސުން ކަމަކާއި ކަރުދާހުގެ ބަޔާ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ އެއްވާރު ހުރުމާއި ބެހޭގޮތުން، އަނބިމީހާ ވާރިސުގެ އަތުން އެއްއެއްޗެއްގެ ބަޔާން ނަގައިދިނުމެވެ...."

މިފަދައިން ކަން އެގޮތް ކުރިއަށް ބަލާއިރުވެސް އަދުލުއަދާލު ދަރަޖައިގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 65/S5C/2007 ގަޟިއްޔާއަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ގުޅިގެންވާ ގަޟިއްޔާއެއް ނުވެއެވެ، އެގަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި

---

[1] އަދުލުއަދާލު ދަރަޖައިގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 65/S5C/2007 ގަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގެ އެއް ބައިގައި ވެސް 17300 (ސަތާރަހާސް ތިންސަތޭކަ) ރުފިޔާގެ ވާރިސްކަން.

ސ.މަރަދޫފޭދޫ "ވިދުވަރު"ގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅުއްވުން 03 ގޮތުގެ ތެރެއިން ވަކި ގޮތެއް ނުގަތުން ބަޔާން ކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، އެހެންކަމުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކަރީގެ ވިދުވަރު ގޮތުގެ މިހާރު އިމާރާތް ނުކުތް އެބަ ހުށަހެޅުން އިމާރާތަކަށް އެއްވެސް ހުރި އޭރުގައި އެގޮތުގެ މިހާރު ބިމާއި ކުރެވުނު އަދާކުރުމަށް 5000 (ފަސްހާސް) ގެ ރުފިޔާ ވަނީ ބަޔާން ކޮށްފައި އަދި ފޯރާން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ކަން އެގޮތަށް ޢާއިލާގެ ނިޔާ، އެކަމުގެ ބަދަލުގައި ކުރުމުގެ ގޮތުން، އަދި އަޤީދާ އަތޮޅުގެ ޝަރީޢަތުގެ ސ.މަރަދޫފޭދޫ ޝަރީޢަތުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: S-B/S5/2009/3 (25 ފެބްރުއަރީ 2009) ގައި ބަޔާންކުރައްވާފައި:

> ސ.މަރަދޫފޭދޫ ވިދުވަރު ގޮތުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު ހުށަހަޅާ ސ.މަރަދޫފޭދޫ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 65/S5C/2007 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން 29 މެއި 2008 ދުވަހު ވަނީ ނިންމާފައެވެ. އެއީ މިޤަޟިއްޔާ، މި ޤާނޫނު ޝަރީޢަތުގެ ބަދަލުގެ މަތިން ވިދުވަރުގެ ގޮތް 04 ވަނަ ކަނޑައެޅި އަދާކުރުން ފޯރުކޮށް ދެވޭ އަދާކުރުން ފޯރުކުރުމަށް މުއްދަތު (26 ފެބްރުއަރީ 2009) ދުވަހުގެ ކުރިން ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައި ހުރުމުގެ އެއްބަސްވުން އަށުރާ ކަނޑައެޅި ނިންމާފައެވެ.

މިގޮތުން ކަމަށްވާތީ، މިޤަޟިއްޔާގެ އަޤީދާ އަތޮޅުގެ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު ޝަރީޢަތުގެ "ފުރިހަމަ ވިދުވަރު ސ.މަރަދޫފޭދޫ" ގެ ތަރުޖަމާ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ވިދިގެން ފަރާތްތަކުން އެގޮތަށް އެދެމުންދާތީ، ސ.މަރަދޫފޭދޫ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 65/S5C/2007 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ބަދަލުގައި، "ވިދުވަރު" ގޮތުން ގޮތް ދިނުން 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރެއިން ފަދަ މަސްދުވަހުގެ ގޮތް ދަށް ނިޔާން، އެހެނިހެން ކަނޑައަޅާ ކުރުމަށް ސަލާމަތް އެގޮތުން އެދެމުންދާތީ، މިގޮތުން، "ވިދުވަރު"ގެ ގޮތުން، ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވުން 03 މުއްދަތު ކަމުގައިވާ ހަމަވާ ފަހުން ސަލާމަތު ދާއި އާޚިރުވާ ޢިބާރާތު ސަލާމަތު ދާއި ދިވެހީގެ މަތިން ބާރުއަޅައި ކަނޑައަޅައިގެން ގޮތް ފަދަ ކުރުމަށްފަހު ނިމި ހަމަވުމުގައި ވަގުތަށް އަދާކުރު ފޯރުވުއަޅައި ގޮތްތަކުގެ ކަނޑައަޅުއްވާފައި ބަދަލުވެރިޔަ ފާތުން އެގޮތުން އެދެމުންދާތީ، ހަމަވެސް، ކަމުން ކަނޑަވުން ސަލާމަތު ދާއި، ހަމަވާ ފަހުން ބަދަލު ކަމުގެ ޢާއިލާ ޝަރީޢަތުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: S-B/S5/2009/04 (28 ފެބްރުއަރީ 2009) ސަލާމަތް މަރަދޫފޭދޫ ޢާއިލާ އެއްގޮތް އެއްގޮތުގައިން، "ވިދުވަރު" ގޮތް 04 ވަނަ ވަނައިން ކަނޑައަޅާ އެއްގޮތް އެއްގޮތުގައިން ކަނޑައެޅުނު ކަމުން، "ވިދުވަރު" ގޮތް 03 ވަނަ ވަނައިން ވަގުތަށް ނިންމާފައިވާ ކަމާއި ޢާއިލާގައި ވަނަ ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ.

އެމައްސަލައިގައި، [illegible] 3 [illegible]

[illegible] 5000 [illegible] ދެއްވުން އެދެމެވެ. [illegible]

ހަމަޖެހުނުން [illegible]

[illegible] 5000 [illegible]

ޖާރިކުރަން ހަމަޖައްސަވާ ދެއްވުން އެދެމެވެ.

[illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] 1984 [illegible] "[illegible]" [illegible] 41/S3C/2009 [illegible][2] [illegible]

[illegible] 3 [illegible][3] [illegible] 3 [illegible] 5000 [illegible]

---

[2] [illegible] 3.ސ [illegible] 5.ސ [illegible]

[3] [illegible] E-2007/5717 [illegible] S4-E/S/2007/35 (02 [illegible] 2007) [illegible] (29 [illegible] 2007) [illegible] 16 [illegible] 2007 [illegible] S4-E/S/2007/35 (02 [illegible] 2007) [illegible] (14 [illegible] 1984) [illegible]

ވަކާލާތުކުރުން ގޮތީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވުމާ ގުޅިގެން ނިންމާފައިވާ މައްސަލާގެ ނަންބަރު:

65/S5C/2007 ޤަޟިއްޔާއިން 29 މޭ 2008 ވަނަ ދުވަހު ކުރައްވާފައިވާ ބަޔާންކުރުމުގައި

މިޤާނޫނުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ގެ 148 ވަނަ މާއްދާ ...

[illegible]

......

[illegible] 1984 [illegible] 65/S5C/2007 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] 5000 [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 65/S5C/2007 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible]

(ށ) ދެވަނަ ކަމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/48 ޤަޟިއްޔާ [illegible] 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2014/HC-A/48 [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 202/S2C/2012 ޤަޟިއްޔާ [illegible]

[illegible]

ދަށުގައި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހުށަހެޅުމުން، އަޑުއެހުމާ ހިތަދޫ
މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 202/S2C/2012 ފާސްކުރި ޝަރުޢީ އިޖުރާއާތު
އަޑުއެހުމަށް ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ލިބިގެންވާ ފާސްކުރައްވާފައިވާ ކަސަރުއަޅައި،
އެފާސްކުރެއްވި ހުކުމްފަދަ ދެކުނު ހުރިހާކަމެއް، މިމައްސަލަ ދިރާސާކޮށްގެން ހައިކޯޓުގައި
ޝަރީޢަތުގެ އިންސާފުގެ މަގުފަހިކޮށްދިނުމެވެ.

މިފަދައިން ކަމާއި، ހައިކޯޓުގެ ބައްޔިނާތުތަކާ ފާސްކުރެވިފައި ވާ ޖިނާއީ ހުކުމް އަދި
އިންފާޒުކުރުމަށްޓަކައި (ދައުލަތުން) ގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުމާއި އެއްވެސް ނަކަލުތަކަކީ
ވައިސްލާކަން ގޮތުގެ ކަސަރުއަޅާފައި ނުވާކަމާއި، ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 202/S2C/2012
ފާސްކުރި އެޕީލް ޝަރީޢަތް ފާސްކުރި ދާއިރާ ނަމަކަށް އިތުރުބަލައި ނުވަތަ ކަމެއްގައި، އެއްކަލަ ޝަރީޢަ
ކުރިކަން އެވަން އެތެރެއިން، ދިރާސާކުރުމުގެ ހައިކޯޓުގެ ބައްޔިނާތުތަކާ ފާސްކުރެއްވި ފެނިގެން އަޅުއެޅުމަށް މަޝްވަރާކުރި
ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ފާސްކުރި އެކޯޓުން ހިނގުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދިވެހިން އަދާކުރަންވާ ނަޒަރަކުން އެގޮތް އޮންނަންވާނެ.

(ހ) ޖިނާއީ ކަމެއް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އަދި ހުށަހަޅާފައިވާ ނަޒަރުތަކުގެ ތެރެއިން،

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްދުފަހަރު އެކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 76/24(ޖިނާއީ ޝަރީޢަތް
ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނޫން ކަމަށް ކަށަވަރު ހިމަނައި ނުކުރެވި ޝަރީޢަތާ
ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފުކުރި ހުކުމާއި ދެކޮޅަށް ފާސްކުރެވިފައި ހިނގައިދާ ކަމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 76/24
(ޖިނާއީ ޝަރީޢަތް ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ؛

> ކުށެއް ސާބިތުވީކަމަށް ބެލެވޭނީ ޝަރީޢަތުގައި ޝުބުހާ އަކަށް ސާބިތު ކުރެވުނު ކަމަށްވާ
> ކަމުގައިވާނަމަ އެކަމެއް ހިނގާފައިވާކަން ޝަރީޢަތުގައި ހިނގާފައިވާކަން ޝައްކުގެ ފިކުރަކަށް
> ޖަހާ ކުށުވެރި ހިނދެއްގައެވެ. އަދި ކުރެއް ސާބިތުވުމުން ކުރީ ވަކިގޮތް އެކަމެއް
> ހިނގާފައިވާކަން ބަލައި، އެކަމާ އެކަމެއްގެ ކުރިމަތިވާ ވަކި ކަންތައްތަކަކީ އެކަމެއް
> ހިނގާފައިވާކަން ޝުބުހާއެއްގެ ފިކުރަކަށް ވާނަމަ، އެކަމަކީ ކުށް ސާބިތު

ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެމަތިން އެކަށައެޅޭ ކުރިން ސާބިތު ވުމުންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ މަތިފުށުން ނިންމާފައެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. ހުށަހެޅި ޤާނޫނުގެ މިވާހަކަ ހަވާލާދީ އިސްތިހާރުކުރެވި ފޮނުވުން ބަނދަރުވެރި ސ.މަރަދޫފޭދޫ ދިރިއުޅޭ ދަތުރު ބަނޑުއަރުވާ 1984 ގައި ޤާނޫނުގެ "ކަރަންކާގެ" ބައިން ގޯތިތައް ކަނޑައަޅައިދިނުމުގެ ނަމުގައި އަދި ގޯތި ބަރުދަލާއި ކަރަންސީގެން 5000 އަކަފޫޓުގެ ބިމެއް ސ.މަރަދޫފޭދޫ ދިރިއުޅޭ ދަތުރު ޤާނޫނުގައި ނަމުގައި ކަމަށެވެ. މިދަރަޖައިގެ ބަލައިދެވުނު، 1984 ގައި ބިމާބެހޭ ގޮތުން މުއާމަލާތު ކުރުމުން ގޮތުގައި، އެބޯޓްސް މިނިސްޓްރީ އާއި އަތޮޅު އޮފީހާއި ތަރު އޮފީސްތަކުން ކަމާއި، އެއަށްފަހު ގާނޫނުން އަދި ބަރުދާ ބިމުގެ މުއާމަލާތު ކުރުމުން ގޮތުގައި ހަމަސްކުރި މިނިސްޓްރީ އާއި ކައުންސިލްތަކުން ކަމާއި،

ސ.މަރަދޫފޭދޫ "ވިލުފަރު" ގޯތި އެގޮތު ކުރިން ޤާނޫނުގައިވާ ސ.ހުޅު އިދާރާގެ އެންމެފުރި ބޯހިލުގެ ބަޔަށް 14 އޮކްޓޯބަރު 1984 ގައި ލިޔުމެއް، އެނގެން 3 ވިޔަފާރި އެގޯތިން 3 ގޯތި ދިނުމަށް ގައުމުދާރު އޮފީހުގެ ނަންބަރު S5/84/63 (31 އޮކްޓޯބަރު 1984) ސިޓީން އެނގެން އޮންނަކަމާއި[4] އެއްގޮތުގެ ގޮތުގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު S-A/S5/84/29 (31 އޮކްޓޯބަރު 1984) ގެ ސިޓީ[5] ގައި ވާގޮތުން، "ވިލުފަރު" ގޯތިން ދިވިޔާގެ ބަޔަކު ޤާނޫނުވެރިކަމުގައި ވުރުން 4 ފަރާތަކަށް ފޮނުވި ކަނޑައަޅާ ނަންބަރު 4 ވަނަ ހުރިކަން އެގެން އޮންނަކަމަށް ބެލުން ގޯތިގައި އޮތުމުން، "ވިލުފަރު" ގޯތިން ދިވިޔާ ބަޔަކު ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަން ސާފުކަން އެގެން އޮތުމުން، އެއްގޮތުގެ މަރުދު ފޮރު ބޮޑުގެ ނަންބަރު: 59/S5C/94 ފާސްކުރި ގައިދާ އެއްގޮތުގެ ވާރިސުންގެ ފޮރުތަކުގެ 3 ވަނަ އެއްގޮތުގެ ވާރިސުންގެ ބައިވެރި ފޮރުތަކުގެ 3 ވަނަ އެކި ޤަވާއިދު 6 ވަނަގެ ބަރުދަލައި ދިވިޔާ ބަޔަކު ދައުލަތު ފޮރުތަކުގެ 6 ވަނަ އެއްގޮތު ވާރިސް އާއި ކަމާއިބެހޭ ގެ 6 ވަނަގެ ބަރުދު ސަރުކާރުގެ މުދާތަކުގެ ހަމައެއްސާފުކަމާއި، ބިމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ ރިޕޯޓު ނިމުނުކަމުގެ ވަޒީފާ ނަންބަރު: 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ވަޒީފާ) އާއި އެވާރިސުންގެ ދަރުން ހެދިފައިވާ ފޮއިދުނުވަރު ފޮޓޯކޮޕީތަކުގެ ކަރުން ކަން އެނގެން އޮތުމުން، އެއްގޮ ސިޓީކުރެއްވުން ގޯތިވެސް ދިރައި ނަރުދަރުކޮށް ބެން އިސްތިހާރުކުރެވި ފޮރުތަކެއް އިސްކާރު ކަރުވުން

---

[4] އަދާލަތުގަޒާތު ދެވަނަ ބައިގެ ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު: 65/S5C/2007 ފާސްކުރި ހިއްސާގެ އެގެން އޮތް.
[5] އަދާލަތުގަޒާތު ދެވަނަ ބައިގެ ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު: 65/S5C/2007 ފާސްކުރި ހިއްސާގެ އެގެން އޮތް.

ނެތްކަމާއި އަދި އެގްރީމަންޓަށް ބަލާއިރު ފަރާތް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައްޔާ ގޮތަށް ޝަރުއީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ގޯއްޗެއް ނުދޭނެކަމާއި، ހުކުމުގައިވާ ގޮތުން ކަނޑައަޅައި ސ.ހުޅުދޫ ފިޔާތާގެ ހަމަ ބާކީ އަށް 1984 ގައި "ވިރުވަރު"ގެ ގޯތިން 5000 އަކަފޫޓުގެ ގޯއްޗެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަން އެގޮތުން އެއްބަސްވެ، ދަރު ކޮޅުން މައްސަލަ ނިންމާވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 76/24 (ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިއާޔަތް ކުރުމަށްފަހު ދެކެވިފައިވާ އުސޫލުން ކަމުގައިވެއެވެ.

(ށ) ހަތަރުވަނަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ފޯމުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާތަކުގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދައުވާ ބިނާކޮށްފައިވާ 05 ޖަނަވަރީ 2017 ގެ ލިޔުމަކީ ޙަޤީޤަތް ފުރިހަމަ ވާރުތަވެރިންގެ މައްޗަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލިޔުމެއްކަމުގައި ހަދައިގެން ބިނާކުރި ހުކުމެއް ކަމާއި ބެހޭގޮތުން ނިންމާ ހުކުމަށް ހުރި ނުކުތާތައް ކަމާއި، މިނޫނަސް ގޮތަށް ދުވަހުން ދައުވާގައިވާ ފާހަގަކުރެވޭ ކަމާއި، ބައްޔަށް ދިމާވާ ހިސާބަކީ ހުރި މަޢްލޫމާތު ދޭން އިންޒާރުދީފައިވާ ފަރާތް، ބިލުކޮށް އެއްޗެއް ފުރިހަމަ ކަމަކަށް ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ސ.ހުޅުދޫ ފިޔާތާގެ ހަމަ ބާކީ އާ ގޯތި ހަވާލު ކުރި ހިނދު ކަމާއި އެކަމުގައި އޮންނަނީ؛

ސ.ހުޅުދޫ ފިޔާތާގެ ހަމަ ބާކީއަށް 1984 ވަނަ އަހަރު ދޫކޮށްފައިވާ "ކަރަންގާ" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޯތި އަހުރު ސިޓީ ކޮމިޝަނުން ދިން ހަމަ ބާކީ ކިޔައިން ވަކިކޮށް، އޭގެ ބަދަލުގައި ސ.ހުޅުދޫ ފަރާތުގެ އުފަލުން ސަފުދައިން ދިނުމާ ގޯތީގެ އިތުރުން ހަމަ ބާކީއަށް ދިނުމާ 5000 އަކަފޫޓުގެ ގޯތި އަހުރު ސިޓީ ކޮމިޝަނުން ހަމަ ބާކީ ކިޔައިން ވަކިކޮށްފައިވާ ގޯތިއާއި ދިމާވެ ކަމަށް މިދިޔަދުވަސްތަކުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ދުވަހުން ފަހުން 06 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގޯތިގައި ދިރިއުޅުމުގެ މަސައްކަތް ފެށުމަށް އަންގާފައެވެ.

މިގޮތުން ބެލެވޭ. ހުކުމުގެ ފައިވާ ބިނާކުރެވުނު ބަޔާން، 1984 ގައި ސ.ހުޅުދޫ ފިޔާތާގެ ހަމަ ބާކީއަށް ދޫކޮށްފައިވާ "ކަރަންގާ" ނަމަކަށް ކިޔާ ގޯތި ކިޔައިން ބަދަލުގައިވާ، ސ.ހުޅުދޫ "ވިރުވަރު" ގޯތިން ހަމަ ބާކީއާ ހަވާލުކުރި ގޯތި ކިޔައިގެން ދޭން އޮތީ އަދި އެގޯތި ހަމަ ބާކީގެ ދިރިއުޅުމަށް ވަކިކޮށްފައިވާ ގޯތިއެއް

ކައުންސިލުން ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، 28 ޖެނުއަރީ 2009 ގައި އައްޑުއަތޮޅު ކޯޓުން ސ.މަރަދޫފޭދޫ ކޯޓަށް ފޮނުވި ނަންބަރު: S-B/S5/2009/04 (28 ޖެނުއަރީ 2009) ސިޓީގައި،

> [illegible] މިސިޓީއާއި އެކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] 5000 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދެއްވުން އެދެމެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5000 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެއްވުން އެދެމެވެ.

މިފަދައިން [illegible]، [illegible] ކައުންސިލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކައުންސިލަރ އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible]، އެއަށްފަހު 03 ފެބުރުއަރީ 2009 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު: S-B/S5/2009/376 (03 ފެބުރުއަރީ 2009) ސިޓީން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު: S-B/S5/2009/04 (28 ޖެނުއަރީ 2009) ސިޓީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، "[illegible]"ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކައުންސިލުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 05 ޖެނުއަރީ 2017 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ހ) [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 142 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 76/24 ([illegible] [illegible]) ގެ 3 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މިމައްސަލައިގައި އިސްތޮ ބާރުންވިހާ ތިއްބާ ހައްސާސްގެ މިނިސްޓްރީން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓާއި ޚިލާފު ތިއްބެއް ކަލޭގައި އުޅުނީން ދައްކުވަން ސަރުކާރުގެ އެދިއްޖުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް ހުކުމް ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 76/24 (ހައްދާކާބާ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައި ކޮށްފައިވަނީ؛

> އޭގެފަހު ފާސްކުރެވޭ ނުވަތަ މައްސަލައެއްގައި ހެކިވެރިޔާ ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އޮފީހާ ހަވާލުކުރުން ހަމަޖެހިފައި ވާހަކަތަކުގެ ބަޔާންތަކާ ޚިލާފަށް ކަމެއްގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިފި ނަމަ ނުވަތަ ހެކިބަހުގެ ދަށުން ބިނާވާ މާއްދާތަކުގެ ހުކުމާއި އެއީ ޝަރީޢަތުގައި ހުށަހަޅާ ބަޔާނެއް ނުވަތަ ހެކިބަސް ކުރިމަތިލާ ބަޔާނުގެ ހުކުމާއި ކުރިމަތިލުމަކީ ޝަރުޢީ ހެކިބަހެކެވެ.

މި ފަރާތުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުއްޖަތަށް ދެއްކި ޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާ ބަލާއިރު ދައުލަތް ވާހަކަދައްކާތީގައި ބަޔާންކުރާ ހައްސާސް މިނިސްޓްރީން ހުށަހެޅި ރިޕޯޓުން ހުރިކަމަށް ބުނާ ތިއްބަން ބަލާއިރު، އެވިދާޅުވުމުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ބަޔާނެއް ސަރުކާރުގެ ޕްރިސްކްރިޕްޝަން ކާޑުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ފުސްއުޅުމުގައި ބުނޭ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދާ ބަޔާނެއް އެފަދަ ތިއްބުމުގެ ކަމާއި އެކަށީގެން 1984 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުގެ ހިމާޔަތުގެ ދަށުގައި ބެލެނިގަތުމަށް އަލުން ފުރަތަމަ ތަކެތި ބިނާކުރި 5000 އަކަށްވުރެ ގިނަ މިންވަރުގެ ކުރުމަށް ވެވޭކަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، އެއީ ކުރި ގޮތުގެ ބަލައިގަތުމަށް އެހެން ފާއިތުވި ފާހަގަކޮށް ބަޔާންކުރުމުގެ ހިފުމަށް ނުވަތަ އަހަރެއްގެ ކުރިން ހުއްޖަތަށް ދެއްކި ޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދެކޮޅުހެދުމަށް ކަމުގައި ހުށަހެޅި ރިޕޯޓާއި ކަމެވެ. އެކަންކަމުން ސަރުކާރުގެ ޕްރިސްކްރިޕްޝަން ކާޑުގެ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ފުސްއުޅުމުގެ ބަޔާނުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިފައިނުވާތީ، އަދި ހުއްޖަތަށް ދެއްކި ޤާނޫނުގެ 03 ވަނަ މާއްދާ ރިޢާޔަތް ކުރެވިފައިވާތީ ބަލައިގަތުމަށް ޝަރީޢަތުން ނިންމާފައިވެއެވެ.

(ބ) ހަވާލާ ދީފައި، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތުގައި އެކި ގޮސްފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން ނެތި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅައި ނުކުތާ އާއި އެނގުނުތާ ގުޅިގެން ދެއްކި ވާހަކަތަކުން ބަލާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> ދިރިއުޅުމަށް ބިންގަނޑު ދޫކުރެވޭނީ، ގޯއްޗެއް، ނުވަތަ އަތިރިމަތީ ގޯއްޗެއް، ނުވަތަ މިޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބައިކޮޅުވެފައިވާ ބަޔަކަށް ގޯއްޗަކުން، ނުވަތަ އަތިރިމަތީ ގޯއްޗަކުން ބައެއް، ނުވަތަ ސަރުކާރުން ކުލިޔަށް އިމާރާތެއްގެ ފުރާޅެއް ކުއްޔަށް ނެތް، ދިވެހި ރައްޔިތަކަށްނަމަވެސް. ނަމަވެސް މިޤާނޫނުގެ 15ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބައިކޮޅުވެފައިވާ ގޯއްޗެއްގެ ބަޔަކުން، ނުވަތަ އަތިރިމަތީ ގޯއްޗެއްގެ ބައެއް، ނުވަތަ ސަރުކާރުން ކުލިޔަށް އިމާރާތެއްގެ ފުރާޅެއް، ނުވަތަ އެއްބައި އިމާރާތެއްގެ ފުރާޅެއް ކުއްޔަށް ދޫކޮށް އަތުރާ ނުވަތަ ފުރާޅެއް ދޫކުރުމުން، ނުވަތަ ދޫކުރުމުގެ ސަބަބުތަކާއި، އެހެނިހެން ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ގޯތިގެދޮރު ދޫކުރުމަކާ، މިއުސޫލު ހިނގާނެ ނުވާނެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. އިސްތިއުނާފުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާއަކީ، ސުޕްރީމްކޯޓުން ރިޔާސީ ޚަރަޖު ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޕަޓީ އާއި ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ކޯޕަރޭޝަން، ލިމިޓެޑް، ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސަރވިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އަދި ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ދައުލަތާ ދެމެދު ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއެއްގެ ގޮތުގައި ކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރާ އެކު ދެމެދު ޤަރާރުކުރުމުގެ މަތިން، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމްނާމާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> މިއީ ސުޕްރީމްކޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަރާރު ޝަރީޢަތުން، އަހަރެއްގެ ޖުލައި 1984 ވަނަ އަހަރުގައި ސުޕްރީމްކޯޓުން އިން ދުވަހުގައި "ކަރުދާސް" ނަމަކަށް ހިނގި ގޮތް އަށް ކުންފުނީން ވިޔަފާރި އުޅުއްވާ އަހަރެއްގެ ބަދަލުގައި ދުވަހު 5000 (ފަސްހާސް) އަހަރުދުވަހުގެ ކުއްޔަކަށް އަކުންފުނިން ވިޔަފާރިކޮށްފައިވާތީ، ހަމައެކަނި 5 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި މިސްޓަރ

[illegible]، އެންމެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އެންމެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިފަދައިންނެވެ. އެހެންކަމުން، މިއީ 1984 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]"ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

[illegible] [illegible] 1984 [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 202/S2C/2012 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2014/HC-A/48 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

> [illegible] ބަދަލުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] ގޯތީގެ ބަދަލުގައި 5 [illegible] 2017 ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ (ހ) [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު:98/S5C/2016 [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާން ކުރާ ގޮތުގައި 1984 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު: 65/S5C/2007 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 1980 ގައި [illegible] 131 ނަންބަރު "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނެތްއިރު، [illegible] "ވިދުވަރު" [illegible] ބަދަލުގައި 5000

[illegible] މިމައްސަލައިގެ [illegible]

[illegible] 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރުވެސް 5000 [illegible]

[illegible]

(ނ) [illegible] ވަނިކޮށް، އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ނިންމުން ކަމަށް ބުނެ، އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ނަންބަރު: -426 [illegible] "ކައުންސިލްގެ ނިންމުން" (2019 ސެޕްޓެމްބަރު 17) BR(3)/2019/351 [illegible]

[illegible]

މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތް: މިމައްސަލައަކީ އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާއިން ނިމުނު ފޮނުވާލެވުން

"ހުކުމުގެ ހަރަކާތްތަކުން ނިޒާމަކުން ކޯޓުން އެއްސުވުމުން މިއަދުގެ ޖަލްސާގައި ކޯޓުގައި
ހާޒިރުވި ފަރާތްތަކުގެ ވަކީލުގެ އިޢުތިރާޒުން މިހުކުމުން ހުށަހެޅިއެވެ.

މިފަދައިން ކަމާއި، ނަމަވެސް ކޯޓުގައި ހާޒިރުވި ނުވާ ފަރާތަކާއި، ނުފެންނަކަމަށް ކޯޓު ދެއްވި ފަރާތުން އަޙްކާމު ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ޢަމަލުކުރެވޭނެ، އެއީ ކައުންސިލްގެ އިޖުރާއާތުން ނުވަތަ ކޯޓުގައި ޙާޟިރު ވުމުގެ އިޖުރާއާތުން ނިންމުން ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދުތަކާއި، ޖުޑީޝަލް ކައުންސިލާ އެކުލަވާލެވި ޤާނޫނު ސަރުކާރު ކުރުން، މިގޮތަށް ކައުންސިލްގެ ބައްދަލުވުމުގައި ނިންމުން ޤަވާޢިދުތަކުގެ ގޮތުގައިވާ ގޮތަށް ކަނޑައެޅޭ، ޖުޑީޝަލް ކައުންސިލްގެ ނަންބަރު: 426-B(3)/2020/04 (06 ފެބްރުއަރީ 2020) ކައުންސިލްގެ ނިންމުން ހުށަހެޅުއްވިއެވެ. އެނިންމުމުގައި ބުނެފައިވަނީ؛

ހުކުމުގެ މައްސަލަ: ޖުޑީޝަލް ކައުންސިލްގެ އިދާރީ ނިންމުން ނަންބަރު -426
B(3)/2019/23 އާއި ނަންބަރު 426-B(3)/2019/351 ނިންމުން ފުރިހަމަ ކުރުމަށް
ކަނޑައެޅި ގޮތް ނިންމުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި ދެއްކުން އެވެ.

މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތް: މިމައްސަލަ ކައުންސިލުން ބަލައި ގޮތުގައި މިއިދާރާގެ ނިންމުން
ނަންބަރު 426-B(3)/2019/23 އާއި ނަންބަރު 426-B(3)/2019/351 ނިންމުން
ފުރިހަމަކަން ފެނަމަ ކަނޑައެޅި ގޮތުން ހުކުމްކުރެވޭ މައްސަލަގައި ބަލާ ކަނޑައަޅާ
ކަންކަމަށް ހިމެނޭ ކަނޑައަޅާލަން، މިއިދާރާގެ ނަންބަރު 426-B(3)/2019/351 ނިންމުން
ބާޠިލު ކަނޑައަޅައި ނަންބަރު 426-B(3)/2019/23 ނިންމުން ދަމަހައްޓައި އެ ނިންމުން
ތަންފީޒުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ފޮނުވާލެވުން ހުކުމުން
ހުކުމްކުރެވުން ނިޒާމަކުން ކޯޓުން އެއްސުވުމުން މިއަދުގެ ޖަލްސާގައި ހާޒިރުވި ފަރާތްތަކުގެ
ވަކީލުންގެ އަޑުއެހުމަށްފަހު މި ހުކުމްކުރެވުން ފާސްކުރެވުނެވެ.

މިފަދައިންނެވެ.

މަތީގައިވާ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤު ވެވުނީ އައްޑު އަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަކީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް ކަމަށެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، އައްޑު އަތޮޅު މަރަދޫފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 92/S5C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަކީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް ކަމަށްވާތީ، އެޙުކުމަކީ ސައްޙަ ޙުކުމެއް ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމް ކޮށްފީމެވެ.